

Op eieren lopen

Steeds meer kinderen groeien op met een stiefouder. Het kan gezellig zijn om je leven te delen met andermans kroost, maar ook knap lastig. Want een kant-en-klaar recept voor een gelukkige huishouding met stiefkinderen is er niet. Aan de vooravond van moederdag een gesprek met vijf stiefmoeders.

De vijf vrouwen draaien mee in een Friese gespreksgroep voor stiefmoeders. Ze hebben zich hiervoor aangemeld omdat ze in het dagelijks leven aanlopen tegen zaken waarover ze niet of moeilijk met anderen kunnen praten. In de groep mag alles gezegd worden en vinden ze erkenning en herkenning.

Ines Jonker

De deelnemers:

Frederiek, 33 jaar. Heeft een relatie met een gescheiden man met een zoon van 12. Inmiddels hebben ze samen twee kinderen van 5 en 3. De stiefzoon is om het weekeinde en gedurende de helft van de vakanties bij hen.

Rianne, 42 jaar. Woont samen met een man die drie kinderen heeft van 12, 14 en 16.

Mariëlle, 53 jaar. Is weduwe en woont samen met haar vriend, een gescheiden vader van twee kinderen van 13 en 16 jaar. Mariëlle heeft een eigen dochter van 25 die zelfstandig woont.

Barbara, 34 jaar. Is een gescheiden moeder van een dochter van 3 en woont samen met een gescheiden vader van drie kinderen van 5, 7 en 9. Die zijn om het weekeinde en gedurende de helft van de vakanties bij hun vader.

Doret, 31 jaar. Heeft een lat-relatie met een gescheiden vader van twee kinderen van 5 en 7 jaar.

Gespreksleidster is Magda Hengst (49), die twee eigen dochters heeft van 16 en 17, en drie stiefdochteren van 17, 19 en 21. Ze is negen jaar samen met haar man. Hun vorige partners zijn beiden overleden.

Op verzoek van de vijf gespreksdeelnemers zijn hun namen verzonnen.

'Dezelfde gevoelens'

Praten met lotgenoten

Frederiek: „Ik vind het fijn om te horen dat anderen ook worstelen met hun rol. Thuis bijvoorbeeld iets kritisch zeggen over mijn stiefzoon kan nauwelijks, want het is niet leuk om dat over je eigen kind te horen. In de verhalen die ik tijdens de eerste bijeenkomsten vertelde, zei ik er vaak meteen bij dat ik me schuldig voelde over mijn 'stiefmoederlijke' gevoelens en gedachten. Ik kreeg van de groep terug dat ik mezelf niet steeds moest veroordelen, maar dat ik moet accepteren dat dit mijn gevoel nu eenmaal is. Zo ermee omgaan geeft mij lucht. Ook omdat ik nu weet dat ik niet de enige ben.”

Barbara: „Tijdens de gespreksavonden mag je zeggen wat je voelt, zonder dat je wordt veroordeeld. Het krijgen van steun en erkenning is voor mij heel belangrijk. Ik had lang het idee dat het allemaal maar aan mij lag. Daarnaast is het prettig om te horen dat sommige stiefmoeders het heel fijn hebben. Zij hebben soms heel eenvoudige en praktische tips. Dan gaat er een wereld voor mij open.”

Mariëlle: „Ik heb me aangemeld omdat ik uit ervaring weet dat zo'n praatgroep met ervaringsdeskundigen zeer goed werkt. Het helpt me te horen dat anderen dezelfde gevoelens hebben als ik. Ik heb nu geaccepteerd dat een stiefgezin nooit eigen wordt, hoe ik ook mijn best doe. Dat geeft mij rust.”

Magda: „In relaties kun je alles delen, behalve je problemen met het stiefmoederschap. Dat ligt zo gevoelig. Er zijn zelfs vrouwen die daarom niet naar de gespreksgroep durven of mogen. Ik zeg altijd: kinderen zijn spiegels, stiefkinderen zijn een vergrootglas. Je wordt vreselijk met jezelf geconfronteerd, dat is hard werken en daar hebben we het hier over. Het stiefmoederschap vereist dat de vrouwen met zichzelf aan de slag moeten.”

Doret: „Ik ben preventief lid. Ik merk dat de kinderen van mijn vriend af en toe tussen ons in staan. Het zou mij niet verbazen als onze relatie daar een keer op stuk gaat. Ik wil dus weten hoe ik hier mee moet omgaan.”

'Shirtjes wassen'

Omgaan met je stiefkind

Mariëlle: „Het moeilijkste vind ik dat je constant op eieren loopt. De dingen die ik met mijn dochter bespreek, kan ik niet met mijn stiefkinderen bespreken. Om een voorbeeld te noemen: de oudste had een sollicitatieprocedure lopen. Het sollicitatiegesprek ging niet goed. Ik durfde dat onderwerp niet aan te snijden, omdat het te persoonlijk is. Dat moet ik dan via mijn man doen, en die doet dat niet. Uiteindelijk heeft ze de baan niet gekregen.”

Doret: „Je denkt altijd na over hoe je iets zegt en dat is heel vermoeiend. Ik spreek veel irritaties niet uit, bijvoorbeeld over langzaam eten. Het liefst zeg ik: 'schiet eens even op', maar dat doe ik niet. Ik kan dan echt jaloers zijn op mijn vriend, die kan gewoon boos zijn op zijn kinderen.”

Rianne: „Bij alles wat je zegt, is de onderliggende gedachte dat je aardig gevonden wilt worden, ook al ben je 42. Dus denk ik eerst na voordat ik zeg dat ze iets moeten opruimen.”

Frederiek: „Ik heb mijn stiefzoon niet nodig om me gelukkig en compleet te voelen, dus heb ik ook minder

voor hem over. Ik heb wel eens de neiging om te zeggen: 'Besef je wel wat ik allemaal voor je heb gedaan?' Hij lijkt alles maar vanzelfsprekend te vinden, maar ik heb echt geen zin om al die voetbalschietjes van zijn team te wassen.”

Rianne: „Ik heb dat financieel, omdat ik het meeste verdien. Dan denk ik wel eens tijdens een ruzie: dankzij mij kun je hier wonen, hoor.”

Barbara: „Ik was in het begin heel onbevangen en stond open voor de kinderen. Zij kunnen tenslotte ook niets aan de scheiding van hun ouders doen. Inmiddels vind ik dat ze vaak tussen ons in staan.”

'Naar Timboektoe'

Over houden van

Doret: „Ik hou wel van ze. Als ik met de kinderen op de bank zit of ik loop door de stad met aan iedere hand een kind, dan kan ik daar echt van genieten.”

Rianne: „Ik denk niet dat ik echt van ze hou. Ik zie ze toch vooral als de kinderen van mijn vriend. Maar zij zien mij niet als stiefmoeder.”

Barbara: „Ik ben ontzettend wijs met mijn dochter, maar met mijn drie stiefkinderen heb ik niks, al ben ik gek op kinderen. Ik zou ze het liefst naar Timboektoe sturen. En dat is zo'n teleurstelling in mezelf. Je komt jezelf keihard tegen in het stiefmoederschap.”

Frederiek: „Ik moet mezelf dwingen om hem een kus te geven. En ik zeg nooit dat ik drie kinderen heb, maar twee kinderen en een stiefzoon. En ik vind de geuren van mijn stiefkind zo anders. Als ik de was doe ruik ik gewoon dat die sokken niet van mijn kinderen zijn.”

'Vaak onbegrepen'

Over de eigen rol

Barbara: „Je krijgt zo'n moeilijke positie. Je bent moeder van je eigen kind, stiefmoeder en vriendin van je partner. Ik voel me vaak onbegrepen. Mensen erkennen je problemen niet. Daardoor raak je jezelf een beetje kwijt. In deze groep heb ik aan een half woord genoeg.”

Doret: „Alle rollen zijn duidelijk, behalve die van stiefmoeder. Ik was altijd van 'lang leve de lol'. Toen kreeg ik deze relatie, gingen we met zijn allen op vakantie en was ik opeens het moedertje. Dat was wel even leuk, maar niet de hele tijd. Dat is best verwarrend.”

Mariëlle: „Ik heb al van alles meegemaakt in mijn leven, maar ik heb me nog nooit zo onbegrepen gevoeld als in mijn rol van stiefmoeder. Toen mijn eerste man ziek was, had ik het gevoel dat ik door mijn omgeving werd gedragen. Maar stiefmoeder is een rol waar niemand je in steunt, want je weet toch waar je aan begint? Als stiefmoeder heb je geen rechten, maar wel plichten, dat maakt het tot een ingewikkelde positie.”

'Iets goed te maken'

De rol van de partner

Magda: „De positie van de partner is essentieel.”

Doret: „Als stiefmoeder geef je heel veel. Op een gegeven moment moet de partner het overnemen.”

Barbara: „Bij ons is bijna niks bespreekbaar en eigenlijk is er geen ons. Zijn kinderen gaan altijd voor mij. Mijn vriend vindt dat hij vanwege de scheiding iets goed te maken heeft met zijn kinderen, en dat we anderen niet moeten lastig vallen met de zorg voor hen. Maar ik wil ook wel eens een avondje uit of een week-endje weg, al ben ik 34. Onze relatie staat nu op sprongen en dat heeft daar onder andere mee te maken. Ik heb zo veel gegeven. Dat houdt een keer op.”

'Meten met twee maten'

Over opvoeden

Magda: „De eerste tijd moet je niet gaan opvoeden, later, als je samen in één huis woont, kun je daar samen een weg in vinden. Overleg is steeds noodzakelijk.”

Rianne: „Ik ben veel strenger dan mijn vriend. Ik vind het bijvoorbeeld niet goed als ze de hele dag achter de computer zitten. Maar als ik er wat van zeg, ben ik de boeman. Opvoeden is gewoon lastig en ik wil ook niet altijd ruzie maken met mijn partner. Dus denk ik wel eens: ik bemoei me nergens mee, maar dat hou ik hoogstens een week vol.”

Mariëlle: „Ik meet zelf met twee maten. Mijn stiefkinderen mogen bijvoorbeeld niet automatisch met mijn auto, dat moeten ze vragen. Mijn eigen dochter mag dat wel.”

Barbara: „Ik zegt altijd: ik voed ze, maar ik voed ze niet op. Dat geeft te veel gesteggel, met twee kapiteins op een schip. Maar ik geef toe, in de praktijk is het vaak lastig om me aan dat voornemen te houden. Vanaf het moment dat ze komen, ben ik aan het aftellen.”

'Ik heb geen spijt'

Zou je het opnieuw doen?

Frederiek: „Als ik alles had geweten, was ik er niet aan begonnen, maar dat zeg ik nu. Ik zeg wel altijd tegen mensen: begin nooit aan iemand met een kind, tenzij ik weer vrijgezel ben.” (lacht)

Doret: „Ik wist eerst niet dat mijn vriend kinderen had. Mensen hebben me wel gewaarschuwd, maar ja, je bent verliefd en stapt er gewoon in. Je moet het toch zelf ondergaan.”

Barbara: „Ik was er niet op deze manier aan begonnen, ik was eerst gaan 'latten'.”

Mariëlle: „Ik ben gaan samenwonen, omdat mijn partner tamelijk onverwacht de zorg voor zijn twee kinderen kreeg. Ik ben er in gesprongen, ook al omdat ik een goede relatie had en deze niet wilde verbreken. Ik was behoorlijk idealistisch en had eigenlijk geen idee waar ik aan begon. Achteraf gezien was ik niet zo snel gaan samenwonen.”

Rianne: „Ik heb geen spijt. Ik maak zo wel het gezinsleven mee. Ik was lang alleen hiervoor en zou niet terug willen naar die tijd.”

Driehonderdduizend stiefkinderen

Er zijn bijna driehonderdduizend stiefkinderen in Nederland en het Centraal Bureau voor de Statistiek ziet al jaren een gestage toename.

Verschenen stiefouders vroeger vooral na de dood van een vader of moeder op het toneel, tegenwoordig ontstaan samengestelde gezinnen voornamelijk door scheidingen. De spanning die het grootbrengen van andermans kinderen met zich meebrengt, betekent voor de partners maar al te vaak het einde van een prille relatie. Twee van de drie nieuw samengestelde gezinnen vallen weer uit elkaar.

Onlangs verscheen 'De bonusmoeder', samengesteld door Nicolien Brzesowsky; een boek vol hoopvolle artikelen van stiefmoeders én stiefdochteren. Op één na kennen de verhalen allemaal een happy end, zonder zoetsappig te worden. De teneur van de boeken die Brzesowsky zelf las toen ze een tijdje als stiefmoeder fungeerde, was er één van kommer en kwel: „Daar word je verdrietig van.”

In 'De bonusmoeder' staan geen kant-en-klaar recepten voor een gelukkige relatie met stiefkinderen. Als vrouwen één ding vaak gemeen hebben, is dat ze hebben geworsteld met het nieuwe gezin, zichzelf wegcijferen en aanvankelijk te veel de verantwoordelijkheid voor de opvoeding op zich nemen. Vrouwen die de verantwoordelijkheid bij de partner laten, blijken het makkelijker te hebben.

De afgelopen jaren verschenen steeds meer boeken over stiefmoeders. Dat is niet altijd zo geweest. Maaik van Goethem richtte in 2006 de stichting Stiefmoeders op, omdat ze weinig informatie kon vinden. Inmiddels houdt Van Goethem de stichting met twintig vrijwilligers draaiend. Er is een site vol tips, een juridische helpdesk en een Stiefmoederdag.

Magda Hengst praat niet alleen met stiefmoeders zelf, ook leert ze hulpverleners om te gaan met stiefgezinnen. „Tegenwoordig mag gezegd worden hoe moeilijk het is, dat je soms tegen een muur oploopt. Maar dat is iets van de laatste tijd. Hulpverleners zijn vaak helemaal niet met die problematiek bekend.” Nicolien Brzesowsky - De bonusmoeder. Artemis & Co, €16,95

www.stichtingstiefmoeders.nl; www.stiefmoeders.nl

Kinderen zijn spiegels, stiefkinderen zijn een vergrootglas

Stiefmoeder Doret: „Toen we met zijn allen op vakantie gingen, was ik opeens het moedertje. Dat was wel even leuk, maar niet de hele tijd...”

Foto AP/Christof Stache